

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада музыкалық аспаптар арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.03.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/176885/>

Маратова Лаура Рымханқызы

Лауазымы: Музыка жетекшісі

Қарағанды облысы, Қарқаралы ауданы, Егіндібұлақ селосы
КМҚК «Айгөлек » бөбекжайы

Кіріспе: Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мектепке дейінгі кезеңде ерекше орын алады. Бұл кезең баланың тұлғалық, эмоционалдық және зияткерлік дамуының негізі қаланатын уақыт болғандықтан, әртүрлі әдіс-тәсілдерді қолдану арқылы балалардың шығармашылығын қолдап, дамытудың маңызы зор. Музыкалық аспаптар – балалардың шығармашылық қабілеттерін қалыптастырудың және дамытудағы маңызды құралдардың бірі болып табылады. Музыка, әсіресе музыкалық аспаптарда ойнау, балаларға өз сезімдерін, қиялдарын және ойларын еркін жеткізуге мүмкіндік береді.

Негізгі бөлім:

Музыкалық аспаптардың рөлі.

Музыкалық аспаптар балалардың сезімталдығын, дыбысқа деген қабылдағыштығын және эстетикалық талғамын дамытады. Бала үшін музыкалық аспаптарды ойнау – бұл тек дыбыс шығару емес, оның көмегімен ішкі эмоциясын, көңіл-күйін білдіру. Музыка баланың әлемге деген көзқарасын байытып, ішкі сезімдерін дыбыс арқылы жеткізуге көмектеседі.

Музыкалық аспаптарды ойнау арқылы балалар дыбыс пен ырғақты сезінуді үйренеді, бұл олардың есту қабілетін жақсартып, дыбыс ажырату, музыкалық ойлау қабілеттерін дамытады. Сонымен қатар, музыка арқылы балалар қиялға ерік беріп, өз ойларын шығармашылық жолмен жеткізуге тырысады.

Музыкалық аспаптарды қолдану әдістері

Балабақшада музыкалық аспаптарды қолданудың бірнеше әдістері бар, олардың әрқайсысы балалардың шығармашылық қабілеттерін жан-жақты дамытуға бағытталған.

Музыкалық импровизация: Музыкалық импровизация балаларға еркіндік береді. Мұнда балалар белгілі бір тақырыпсыз, өз қалауынша музыкалық аспаптарда ойнайды. Бұл әдіс олардың қиялын дамытуға, жаңа дыбыстар мен әуендерді іздеуге ықпал етеді. Балалар өз ойларын музыка арқылы жеткізгенде, олардың шығармашылық ойлау қабілеті дамиды.

Танымал әуендерді орындау: Балаларға танымал және олар сүйіп тыңдайтын әндерді музыкалық аспаптарда ойнауды үйрету шығармашылық қабілеттерін жетілдіруге көмектеседі. Бұл әдіс музыкалық есту қабілетін, есте сақтау және ырғақты сезіну дағдыларын дамытады. Балалар белгілі әуендерді өздеріне таныс аспаптарда ойнап үйрену арқылы, өздеріне сенімділікті арттырып, музыкалық қабілеттерін шыңдайды.

Топтық музыкалық шығармашылық: Балабақшадағы балалар үшін топта бірлесіп жұмыс істеу маңызды. Топтық музыкалық ойындар балалардың бір-бірімен қарым-қатынасын күшейтіп, өзара түсіністікті дамытады. Балалар музыкалық ансамбльдерде ойнап, ортақ нәтижеге жету үшін бірге әрекет етеді. Бұл олардың музыкалық шығармашылықтарын дамытуымен қатар, әлеуметтік дағдыларын, достық пен ынтымақтастықты нығайтады.

Ойын түріндегі музыкалық жаттығулар: Музыкалық ойындар балаларға жеңіл әрі қызықты түрде музыкалық аспаптарды үйретуге

мүмкіндік береді. Ойын түріндегі жаттығулар балалардың музыкалық білімін қызықты әрі қолжетімді етіп жеткізеді. Мысалы, әртүрлі ырғақтарды қайталау, белгілі бір дыбыстарды табу немесе белгілі бір әуенге сәйкес аспаптарды қолдану арқылы балалар өздерінің музыкалық қабілеттерін шыңдайды.

Музыкалық аспаптар арқылы шығармашылық пен қиялды дамыту

Музыкалық аспаптарда ойнау балалардың қиялын дамытады. Музыка балаларға өз қиялындағы образдарды дыбыс арқылы бейнелеуге мүмкіндік береді. Балалар музыканы тыңдап қана қоймай, оны өздігінен жасауға тырысады, бұл олардың шығармашылық қабілеттерінің дамуында үлкен рөл атқарады. Музыкалық импровизация арқылы балалар жаңа әуендер мен ырғақтарды ойлап табады, өздерінің ерекше шығармашылық туындыларын дүниеге әкеледі. Балалар өз қиялындағы дыбыстарды аспаптар арқылы жеткізуді үйренеді, бұл олардың еркін шығармашылық дамуына ықпал етеді.

Эмоционалдық даму және музыка.

Музыка балалардың эмоцияларын еркін білдірудің ерекше құралы болып табылады. Әртүрлі музыкалық аспаптарда ойнау барысында балалар өз көңіл-күйін, қуанышын, ренішін немесе таңданысын әуендер арқылы жеткізеді. Музыка арқылы бала ішкі сезімдерін тыңдаушыларға білдіре алады, бұл оның эмоционалдық дамуына зор ықпал етеді.

Музыкалық шығармашылық балаларға психологиялық тұрғыдан да әсер етеді. Әуендер мен ырғақтар арқылы балалар стрессті жеңілдетіп, өздерін сабырлы сезінуге көмектеседі. Сонымен қатар, музыкалық белсенділік олардың көңіл-күйін көтеріп, жалпы психологиялық жағдайын жақсартады.

Музыкалық аспаптардың түрлері және олардың мүмкіндіктері

Балабақшада қолданылатын музыкалық аспаптардың түрлері әртүрлі, әрі олардың әрқайсысы балалардың дамуына әртүрлі әсер етеді. Мысалы:

- **Ұрмалы аспаптар** балалардың ырғақты сезінуге үйретеді. Бұл аспаптар арқылы балалар дыбыстың күшін, жылдамдығын және ұзақтығын зерттейді.
- **Соқпалы аспаптар** (ксилофон, металлофон) балалардың әуенді тыңдау және қайталау қабілеттерін дамытады. Бұл аспаптар арқылы балалар дыбыстардың биіктігін және дыбыстық интервалдарды зерттейді.
- **Үрмелі аспаптар** (свистулька, флейта) балалардың дем алу және дыбыс шығару дағдыларын дамытады. Бұл аспаптар балалардың тыныс алуын бақылауға және дыбыстардың созылмалығын сезінуге көмектеседі.

Қорытынды

Балабақшада музыкалық аспаптарды қолдану балалардың шығармашылық және эмоционалдық дамуына ықпал ететін тиімді әдіс болып табылады. Музыка арқылы балалар өз ойларын, қиялдарын еркін білдіре алады, ал музыкалық аспаптарда ойнау олардың есту, ырғақты сезіну, әлеуметтік және эмоционалдық дағдыларын дамытуға көмектеседі. Музыка баланың дүниетанымын кеңейтіп, оны өмірдің әртүрлі қырларын түсінуге жетелейді. Сонымен қатар, музыкалық шығармашылық баланың өзіндік жеке тұлғалық қасиеттерін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Музыка әлемінде» журналы. № 2, 2005 жыл
2. Б.Сарыбаев. «Қазақтың музыкалық аспаптары.
3. Қазақтың ұлттық аспаптары.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.